

DOKUMENTACE ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA VÝTVARNÝCH UMĚNÍ

FACULTY OF FINE ARTS

ATELIÉR MALÍŘSTVÍ 1

PAINTING STUDIO 1

Dear Dream Diary

Dear Dream Diary

BAKALÁŘSKÁ

BACHELOR'S

AUTOR/KA PRÁCE

AUTHOR

Marie Fiedlerová

VEDOUcí PRÁCE

SUPERVISOR

MgrA. Marie Štindlová

BRNO 2022

OBSAH DOKUMENTACE:

TEXTOVÁ ČÁST	s. 4 - 8
OBRAZOVÁ ČÁST	s. 10 - 14

TEXTOVÁ ČÁST

Abstrakt:

Vizuální zpracování zápisků z mého snového diáře, výjevy na pokraji reality a snu. Vidím situace a události, o kterých někdy nevím, zda se staly, teprve se stanou, nebo jsou jen sny. Ležím v peřinách a vidím vize na pokraji reality a něčeho absurdního, obrazy tančí kolem mne v noční temnotě a zhmotňují se v ranním světle mého pokoje na plátně bílých stěn.

Po problémech se spaním, vycházejících z úzkostí spojených s lockdownovým obdobím, a určité vnitřní sebereflexi, která vedla k výraznému zlepšení mých problémů se spaním, jsem se rozhodla přesunout svou pozornost do světa vlastních snů a založila jsem si snový deník, z něhož nyní čerpám při malbě této série. Baví mne zvláštní výjevy na pokraji absurdity, surreálna a abstraktna vytržené z kontextu mého podvědomí. Motivací pro mou bakalářskou práci je jak snaha přirozeně navázat na předchozí semestrální práce a obrazy vytvořené dříve, tak moje silná zkušenost s nespavostí a zážitky z doby, kdy u mne tento problém nejvícegradoval.

V neklidné době posledních dvou let, ale nejen v tomto čase, jsem se ve svém životě potýkala s řadou strachů, obav a úzkostí, které byly důsledkem událostí odehrávajících se ve světě kolem mne. Tyto úzkosti, které jsem se v běžném denním fungování vcelku úspěšně snažila odfiltrovávat a potlačovat, se mi pak do života obloukem vrátily a manifestovaly se v podobě problémů se spánkem. Nespavost ke mne přišla podobně náhle jako pandemie. Jelikož jsem se s podobnými stavy příležitostně potýkala i v dětství, tak jsem se zpočátku domnívala, že to nebude tak horký problém, a podcenila jsem včasné řešení v podobě terapie nebo výraznější self-care. To, že má nespavost přímo souvisí s děním okolo mne, jsem si nejdříve

nepřipouštěla, a až při zpětné analýze toho, kdy problémy začaly poprvé, jsem si uvědomila, že nemůže být náhoda, jak se má nespavost i počátek pandemie na časové ose překrývají. Teprve časem se začalo ukazovat, že pandemie covidu-19 měla na naše duševní zdraví tak dramatický vliv.

Ke zpracovávání této zkušenosti ve své malbě jsem se dostala ve stejné době, kdy jsem tento problém začala intenzivněji řešit a hledat způsoby, jak se s ním vypořádávat. Ještě rok a půl zpět jsem často ležela v posteli, s očima zavřenýma, fyzicky unavená (pravděpodobně po probdělé předchozí noci), ale mozek mi pracoval na plné obrátky. Do hlavy se mi často vkrádaly automatické myšlenky, aniž bych se o ně aktivně snažila, a zdálo se mi, jako bych snad byla svědkem dialogu dvou lidí, z nichž ani jedním nejsem já. Ač jsem se třeba několik hodin snažila svou mysl uklidnit a usnout, bylo to v podstatě nemožné. Někdy jsem měla pocit, jako by snad čas běžel jiným tempem. Jako by byl mnohem rychlejší než za běžných situací. Přišlo mi, že jsem zcela určitě alespoň chvíli musela spát, protože přeci není možné, aby polovina noci utekla tak rychle. Někdy se mi myšlenkové proudy spojovaly i s jakýmsi vizuálními prvky, které se mi vynořovaly zpoza zavřených víček, většinou to byly různé barevné skvrny, případně paprsky pouličních světel vkrádajících se mi do pokoje. Tyto podněty využívám při tvorbě svých obrazů.

Cílem mé práce je vytvořit sérii maleb, které vychází ze stavů, které jsem popisovala výše. Chtěla bych kombinovat jak větší plátna, tak menší formáty, které by se navzájem vizuálně a pochopitelně i tematicky doplňovaly. Dalším možným cílem by mohlo být otevření diskuze o duševním zdraví, které je právě po překonání pandemie covidu jedno z velkých témat, kterým budeme v blízké budoucnosti čelit. Ostatně o nárůstu psychických potíží, které, stejně jako ty moje, přímo souvisí s obdobím posledních 2 let, již není pochyb zejména v řadách odborníků:

„Zatímco na počátku pandemie v březnu a dubnu 2020 jsme zaznamenali spíše pokles přímé klinicko-psychologické péče, který souvisel s karanténními doporučeními, od září 2020 pozorujeme naopak dramatický vzestup zájmu o klinicko-psychologickou péči daleko za limity nám dříve známé.“¹

Mým původním záměrem, z něhož pochází i název práce – *Dear Dream Diary* – bylo čerpat vizuální inspiraci ve výjevech z mých snů, což by byl tematický krok dopředu od zaznamenávání pocitů v okamžiku nespavosti, nicméně musím přiznat, že se reálná obsahová náplň mé bakalářky stále ještě drží na onom krátkém pomezí bdění a teprve počínajících snů. Myslím, že jsem nakonec uznala, že je pro mne právě tento okamžik vlastně mnohem silnější než sny samotné a těžko bych hledala jinou situaci, při které bych se přirozeně dostala do podobného stavu vědomí.

Pracuji primárně s paprskovitými strukturami, které poukazují na vizuální vjemy objevující se zpoza zavřených víček a jsou vlastně tak trochu i vizuální mapou oněch automatických myšlenek, které mi ruší spánek svou nechtěnou, neustálou přítomností. V obrazech se mi také objevil symbol kruhu, který chápu jako silný vizuální prvek, tvar měsíce. Je to geometrické těleso, které nemá začátek ani konec, podobně jako stavy, které zažívá člověk během probdělé noci.

Jako médium pro svou práci jsem si zvolila malbu, konkrétně malbu na plátně v kombinaci pastelových kříd, akrylového spreje a olejových barev, jelikož mne baví využívat více různých vrstev, struktur a výtvarných postupů. Na některých obrazech buduji plastičnost

¹ LEČBYCH, M. (2021). Souvislosti nemoci covid-19 a duševních poruch: pohled klinicko-psychologické praxe. *Československá psychologie* 65(5), 490–501.

pastózními vrstvami olejových barev. Kombinace větších a menších formátů v jedné sérii mi přijde vhodná z hlediska instalace, manévrování ve výstavním prostoru i proto, že se v daném tématu pocitově pohybuji ve velmi intimním prostoru vlastní mysli, které sluší menší formáty, k nimž může divák přistupovat jako rovnocenný subjekt. Větší plátna pro mne rozhodně byla osobní výzvou, jelikož se jedná o moje dosud největší obrazy, ale abstraktním malbám dodávají na patřičné monumentálnosti i důrazu. Moje práce se skládá ze tří větších formátů: dva obrazy o velikosti 110 × 110 cm, jeden o rozměrech 120 × 120 cm a tří menších formátů 60 × 65cm.

Co se týče kontextualizace mé práce, musím přiznat, že jsem si dlouhou dobu nepřipouštěla, že bych se cíleně inspirovala nějakými konkrétními umělci nebo že bych cítila silnou návaznost na nějaké umělecké směry z minulosti nebo současnosti. Nicméně čím více jsem se v posledním půlroce ponořovala do práce na posledních obrazech a čím více jsem o tématu přemýšlela v teoretické a psychické rovině, tím více se mi vyjevovaly podobnosti se surrealistickými skupinami 30. let minulého století. André Breton kdysi definoval surrealismus jako čistý psychický automatismus, což považuji za poměrně výstižnou definici i své tvorby. Surrealismus se často zabýval tématy souvisejícími s autorovým podvědomím a potlačenými stavy mysli. Moje téma snění, nespavosti a balancování na pokraji těchto dvou stavů do těchto kategorií nepochybně také spadá. Doktorka Jaquelyn Flaskerud píše o „*snech jako o přáních, emocích a impulzech pramenících z našeho vlastního podvědomí a archetypů kolektivního podvědomí*“ (překlad autorky textu)². Za zmínku určitě stojí i česká avantgardní odnož surrealismu – artificialismus Toyen a Štýrského.

² FLASKERUD, Jacquelyn H. (2018). Dreaming. *Issues in Mental Health Nursing* 9(5), 450–453.

Myslím si, že je u nás v Čechách a na Moravě velmi silná tradice surrealistické malby, ke které se dnes můžeme jako současní tvůrci přihlásit. Pro mne je surrealismus uměleckým směrem, který zdaleka není vyčerpán a může v dnešní době plné velmi konkrétních informací a dat, které nás ze všech stran neustále zahrnují, poskytnout bezpečné útočiště naší fantazii a sebevyjádření.

Použitá literatura

FLASKERUD, Jacquelyn H. (2018). Dreaming. *Issues in Mental Health Nursing* 9(5), 450–453.

LEČBYCH, M. (2021). Souvislosti nemoci covid-19 a duševních poruch: pohled klinicko-psychologické praxe. *Československá psychologie* 65(5), 490–501.

OBRAZOVÁ ČÁST

Paprsky I., akrylový sprej a olej na plátně, 110 × 110 cm, 2022

Paprsky II., akrylový sprej a olej na plátně, 110 × 110 cm, 2022

Jak se noc blíží k ránu, pastel a olej na plátně, 120 × 120 cm

Měsíc, olej na plátně, 65 × 60cm

Měsíc II. - skica, olej na plátně, 65 × 60 cm

Ráno – skica, pastel a olej na plátně, 65 × 60 cm